

TRGOVSKI

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 3. maja 1923.

ŠTEV. 50.

Gibanje valut na svetovnem trgu v drugi polovici aprila.

Druga polovica aprila kaže v marsičem bistveno drugačno sliko v gibanju valut kakor pa je kazalo prvo četrtletje. Marsikake valute, ki so imele do sedaj močno gibalno tendenco, bodisi navzgor ali navdol, izkazujejo pozornost vzbujajoče mirovanje. Poglejmo angleški funt. Od zime l. 1922 do letošnjega marca se je dvignil za skoraj sedem odstotkov in je prišel v neposredno bližino zlate paritete, sedaj se je pa precej ustalil. Amerika smatra zapletenost Anglije v kontinentalno-evropske homolije vendarle za tako močno, da ima še kosček nezaupanja tudi še proti funtu; in to kljub temu, da so začeli Angleži odplačevati Ameriki dolgove in kljub visoko aktivnemu državnemu budžetu, da, kljub zlatemu kritju, ki je visoko nad dvetretjinsko izmero državnih in bančnih not skupaj in ki še vedno narašča. Vrh tega moramo upoštevati dejstvo, da Anglija od svetovne vojske sem principijelno zamejuje uporabo kakršnihkoli izrednih sredstev in da si je s tem zamajčila brezpogojno zdrav kurzni razvoj funta, da je pa ravno s tem mimoidočim napadom vendarle tuintam pripomogla do trenotnega uspeha. Pozabili nadalje ne smemo, da so cene na Angleškem še danes visoko nad cenami pred vojsko — v veletrgovini tudi nad 50% — in da gotovo tudi to vpliva na kurz funta.

Zanimiva je tudi zopetna stabilizacija deviz Pariz in Bruselj, ki sta vsled reparacijskega problema videti tesno združeni. Francoski frank je od lanske zime kolebal v izmeri, ki gre do 31 odstotkov njegove vrednosti. Razvoj ruhrske krize bo gotovo vplival tudi nanj. Z veliko spretnostjo, veliko energijo in gotovo tudi z velikimi žrtvami je pa sprejela francoska banka začasno stabilizacijo franka z nekako 32% zlate paritete in jo je tako v Novem Yorku kakor na evropskih kontinentalnih trgih doslej tudi z uspehom obdržala. Več okolnosti kaže da je bil ta uspeh zelo drago plačan.

Dinar si je po padcu prav v zadnjem času silno opomogel in celo ogrska krona se zdi da se je po svojem velikem padcu vsaj začasno speč ustavila. Izredno požrtvovalna intervencijska taktika Ogrov je morebiti tempo padca nekoliko zadržala in zabranila preveliko nazadovanje, pa seveda ni mogla preprečiti nevzdržnega izenačenja obstoječega razmerja med domačo nakupovalno močjo in kurzno vrednostjo ogrske krone na račun kurzne vrednosti.

Se najstabilnejša je zaničevana avstrijska krona, čeprav čisto spodaj. Nepremično se drži one zlate vrednosti, ki jo je imela v decembru lanskega leta, v Novem Yorku je bila ona edina valuta ki se ni v zadnjih treh mesecih prav nič spremenila. To je gotovo dobro znamenje. Njeno menjajoče se razmerje do švicarskega franka je samo navidezno, ker je ta v zadnjem času sam malo zdrknul in zgubil svoje dosedanje razmerje do zlate veljave.

Med valutami, ki imajo brezdvomno dvigajočo se tendenco, pomenimo bolgarski lev in italijansko liro. V prvem slučaju je vzrok precej jasen: pričakovanje, da se bo

vprašanje reparacij za Bolgarijo primeroma ugodno rešilo. Morebiti bo dobila Bolgarija daljši moratorij in bo morala plačati tako reducirano reparacijsko svofo, da jo bo popolnoma lahko prenesla. — Stvar z italijansko liro pa ni tako jasna. — Morebiti pričakujejo bodočo konsolidacijo z ozirom na politični razvoj, na upravo in na proračun. Drugo vprašanje pa je, če je vse to pravilno ocenjeno s 27 odstotno višjo cenitvijo kurza. Nazadovanje cen v zadnjih mesecih nikakor ni bilo tako veliko, da bi moglo pojasniti to izredno kurzno premikanje navzgor.

Pri premikanju navdol sta bili v najnovejšem času značilni samo dve valuti: švicarski frank in nemška marka. Švicarski frank, ki se je v zadnjih mesecih brezhibno držal na 98 do 99 odstotkih zlate paritete, je zdrknul sedaj brezdvomno nekoliko navzdol; seveda pa tega drkanja ne moremo meriti z ostalim evropskim merilom. Vzroke iščejo v ne posebnougodni švicarski trgovski bilanci in posredno tudi v socialnih in gospodarsko-političnih razmerah; duhovi so zmeraj bolj razburjeni, dokaz temu neprestana bojna glasovanja v parlamentu.

Kar se tiče nemške marke, je posredni vzrok reparacijska kriza, neposredna povoda sta pa nadaljna inflacija in ne ravno smotrana valutna politika. Zelo spretno intervencijsko politiko državne banke si niso upali podpreti s primernim deviznim gospodarstvom in z zadostno energično kreditno politiko. Vzroki so notranjepolitični in morebiti zelo ozira vredna. Boj ob Ruhr je pa vojska in vojske ne moremo voditi brez nasilnih gospodarskih odredb; tudi takrat ne, če smatramo prosto gospodarstvo za ideal mirovnega gospodarstva. Pa tudi pri intervenciji so se zadovoljili s polovičnimi odredbami, dočim zahteva pravilna politika marke bolj obsežnih — deloma čisto gospodarskih — odredb, da doseže trajen uspeh za ceno najmanjših žrtev. Stabilizacija marke je neogibno potreben pogoj mirnega in uspešnega gospodarskega razvoja, ne samo v Nemčiji, temveč v svetovnem gospodarstvu sploh.

Davek na poslovni promet.

Donos tega davka je proračunjen v eni številki za celo državo z zneskom 250.000.000 Din. Koliko se je pri sestavi proračuna domnevalo, da bo Slovenija plačala tega davka iz proračuna ni razvidno. Zvedli pa smo, da ga je izplačala dne 1. avgusta 1922. že plačala ne dosti manj nego 20.000.000 Din. Ta vsota vsebuje prevsem zneske, odpremljene po knjigi prodaje, (opravljenega prometa), in zaostanke iz plačil prejšnje dobe, v kateri se je ta davek pobiral pavšalno v izmeri še enkratne pridobnine. Všteti pa niso v ta plačila zneski, kateri se še le predpisujejo na podlagi prijav o prometu, doseženem v l. 1922., davkoplačevalcem, katerih promet v l. 1922 ni presegal vsote 360.000 Din. Kakor čujemo, dosega to predpisi milijonske zneske že v posameznih okrajih, v celi Sloveniji bodo pa gotovo dosegli vsoto 10 milijonov dinarjev, če ne več.

Ako naj torej plačamo v Sloveniji tega davka v enem letu tako ogromno vsoto, nam ne more biti vse eno, kdo ocenjuje promet in presoja pravilnost vloženih prijav.

Zakon določa, da spada to poslovanje v delokrog davčnih obratov (komisij). Pri tem ima očitno pred očmi razmere v Srbiji in v drugih pokrajinah, kjer so pristojni za odmero davkov različnih vrst eni in isti davčni odbori, dočim imamo v Sloveniji dvoje davčnih komisij, namreč pridobninske in dohodninske komisije. Katera teh komisij naj vrši poslovanje za davek na poslovni promet, zakon sam ne omenja. Zaradi tega je generalna direkcija v navodilih, ki jih je izdala za pravilno izvrševanje uredbe, ozir. pozneje uveljavljenega zakona odločila, da spada ocena v področje onega organa, ki odmeri pridobnino. Ako so ti organi pridobninske komisije, ne izvrši ocene plenum komisije, nego samo odsek, v katerem je

1. predsednik, odnosno namestnik, pridobninske komisije in nadalje po njegovi izbiri
2. en imenovan in
3. en izvoljen član.

Imenovani član ne sme biti državni uradnik. Ko določa člane odseka naj se predsednik v prvi vrsti ozira na člane, ki bivajo na sedežu ali v neposredni bližini sedeža davčnega oblasia. V ostalih primerih izvrši oceno pristojno davčno oblastvo.

Ta odločba generalne direkcije je za Slovenijo nespremenljiva in nevzdržna. Ne glede na to, da ni skladu z zakonom, se prav nič ne ozira na važnost davka. Ako dosega ta davek vsote, ki presegajo skupno vsoto pridobnine in dohodnine in odmerjati oba ta davka dve posebni komisiji v plenumu, je nerazumljivo, zakaj naj bi ravno davek na poslovni promet odmerjal le odsek ene komisije. Zakonodajalec se je gotovo zavedal, kako težko breme nalaga pridobitnim slojem z uveljavljenjem davka na poslovni promet in je ravno zaradi tega odkazal poslovanje komisijam brez vsake omejitve na odseke.

Naši politični okraji so jako razsežni. Člani komisij, na sedežu davčnega oblasia poznajo davkoplačevalce v oddaljenih krajih komaj po imenu, gotovo pa niso v položaju pravilno presoditi njihovih prometnih razmer. To velja za člane komisij, ki poznajo stroko davkoplačevalca. Ako pa je član odseka obrtnik, je pa nerazumljivo, kako naj bi ta sodločal o prometu trgovca, kakor smatramo za nepravilno, da bi trgovec odločal o višini prometa obrtnika brez sodelovanja obrtnikov, ki pobližje poznajo promerne in pridobitne razmere obrtnikov.

Za poslovanje po našem mnenju ne pridejo v poštev toliko pridobninske komisije, kakor dohodninske komisije, kajti pridobnina se odmerja le po zunanjih zakonih, pri čemer pride promet v poštev le pri nekaterih obratih, dočim so pri večini pridobninskih zavezancev merodajni za višino davka drugi znaki, na primer število pomožnih zaposlenih močij itd. Nasprotno se more pri dohodnini skoro za vsakega davkoplačevalca brez vsakih težav ugotoviti tudi promet, vsled česar imajo dohodninske komisije gotovo večjo prakso in sigurnost v ocenjevanju prometa. Poleg tega so dohodninske komisije tudi številnejše in dajejo torej možnost zastopstva davkoplačevalcem vseh krajev okraja in vseh v okraju se nahajajočih strok. Še pravilnejše bi pa bilo, da bi vršila poslovanje plenuma obeh komisij, da bi bila dana popolna sigurnost, da bi ocenjevali promet člani komi-

sij, ki so strokovnjaki in ki poznajo promerne razmere iz lastnega opazovanja. Počni stroški komisijskih članov, ki so ilak pičlo odmerjeni, ne morejo in ne smejo imeti v tako važni zadevi, ko gre za odmero milijonskih zneskov, nobenega vpliva.

Pričakujemo, da bo sama finančna uprava uvidela nevzdržnost sedanjega položaja in ukrenila vse, kar je potrebno, da zasužura strokovnjaško in pravilno ocenjevanje prometa.

Jablonsko in sploh češko blago na jugoslovanskem trgu.

Prof. Patočka razmoiriva izgleda češkoslovaške industrije na jugoslovanskem trgu in pravi:

Balkanski trg je imel za naše eksporterje iz več vzrokov že od nekdaj veliko pravačno moč. Mi sploh jugoslovanskega in balkanskega trga ne moremo nikdar pogrešati, ker je ta zemlja stalen, varen in udoben odjemalec.

Jablonsko blago je bilo na tem trgu zmeraj važen činitelj. Bilo je med nami dosti eksporterjev, ki so to razumeli in so se specializirali za jugoslovanski trg. Investirali so zadosi velik kapital in so prepustili v zaupanju na svoje splošne skušnje v industriji vse drugo slepi sreči. Res so blaga dosti prodali, plačila so pa zelo neredno prihajala. Padec dinarja je spravil naše eksporterje v težak položaj. Od početka sem je reguliral kurz dinarja razmerje jugoslovanskega trgovca do našega blaga. Kakor hitro je pa dinar padel, so stornirali prejšnja naročila; in ko je letos dinar padel naprej, so se jugoslovanske meje za naše blago skoraj popolnoma zaprle. Kolebanje dinarskega kurza je bilo tako veliko, da je eksporter le redkokdaj hotel fakturirati v dinarjih. Razgovori glede kurza češkoslovaške krone so se razdri večinoma ob odporu nakupovalcev.

Tudi osebna trgovska potovanja eksporterjev niso imela vsled raznovrstnih težkoč zaželenega uspeha. Predlogi glede pisanih in redno uverovljenih pogodb so bili zmeraj odklonjeni; Jugoslovani smatra dano besedo za zadovoljivo obveznost. Največji uspeh na balkanskem trgu ima oni prebivalec Balkana, ki pozna razlike med metodami trgovca na zapadu Evrope in med navadami, ki so običajne na Balkanu, ki zna te razlike premostiti in se je na zapadu naselil. Ti ljudje so predstavitelji prometa z Balkanom.

V duhu jugoslovanske tradicije je, da opozorimo trgovca takoj pri sklepu kupčije na možnost zvišanja cene in da se pri tem skalkulira detajlna prodajna cena. Navada je tudi, da poravnajo račune, ki so večkrat stari eno leto, šele pri inspekcijskih potovanjih importerjev. Češkoslovaški eksporter, ki teh razmer ni poznal, je bil seveda razočaran. Šele ko bo balkanski trg temeljito spoznal, se bo mogel tam stalno ustaliti.

Dočim se bo pri kurzni diferenci domači kupec z balkanskim importerjem tako ali tako zravnal, ima naš eksporter samo pravno pot, ki mu pa trg odlui.

Izgledi za naše blago so trajno ugodni, računati pa moramo z razmerami. Od jablonskega blaga zahtevajo v Jugoslaviji samo cenene stvari v kričečih barvah in vzorcih.

Kvaliteto nadomešča kvantiteta. — Cena je smešno nizka, a eksporter mora biti zelo previden, da je zavarovan proti morebitnim izgubam. Okus kupcev je konservativen, tako da producent z novotarijami ne more računati na velik uspeh.

Jablonsko blago je na indeksu in značaj jugoslovanske trgovske politike je njegovemu uvozu zelo neugoden. Baš iz tega vzroka morajo naši eksporterji balkanski trg temeljito študirati. Če bodo naši trgovci balkanski trg dobro spoznali, ne bodo več poznali one nervoznosti, ki je v zadnjem času marsikako prijateljsko trgovsko razmerje med Češkoslovaško in balkanskimi deželami oškodovala. To je seveda obenem tudi zahteva našega trgovskega programa.

To je mnenje Čehov o našem trgu in obenem migljaj naši tozadevni industriji, v čem je njena naloga.

Trgovci in trgovski register.

(Nadaljevanje.)

V smislu člena 19 trg. zak. je vsak trgovec dolžan prijaviti svojo tvrdko pri trgovskem sodišču za vpis v trgovski register, kar je predpisano tudi javnim trgovskim družbam v čl. 86 in komanditnim družbam v čl. 151. Glede komanditnih družb na delnice, glede delniških družb in pa glede družb z omejeno zavezo določa pa, in sicer glede prvih dveh čl. 178 oziroma 211 trg. zak., glede družb z omejeno zavezo pa § 2 zak. z dne 6. marca 1906 čl. 58 d. z., da te družbe pred vpisom v trgovski register sploh ne obstoje.

Prijava tvrdk posameznega trgovca javnih trgovskih družb in pa navadnih komanditnih družb je tudi obligatorna, vendar pa le pogojno. Če v prvem članku, zadevajočem trgovca posameznika, smo omenili, kdo je vse trgovec v smislu trgovskega zakona. Vendar je pa že čl. 10 trg. zak. izključeval pri gotovih vrstah trgovskih podjetnikov uporabo določb trgovskega zakona o tvrdkah, trgovskih knjigah in prokuri.

Ta člen trgovskega zakona nadomestil je pa pozneje § 7 uvodnega zakona k trgovskemu zakonu z dne 17. dec. 1862 čl. 1. d. z., ki predpisuje, da je za uporabo gorenjih določb trgovskega zakona treba, da trgovec plačuje od svojega obračta pridobnine (pridobninski davek) v krajih z več kot 100.000 prebivalci najmanj 120 kron, v krajih z več kot 10.000 prebivalci najmanj 80 kron in v manjših krajih pa najmanj 50 K. Pri tem je zakon izključil samo krošnjarije.

Vpoštevali je, da je bil ta zakon izdan leta 1862 in da je še vedno v veljavi.

Takrat je imelo pa 40 ozir. 25 gld. čisto drugo vrednost kakor pa danes 80 ozir. 50 kron. Za 40 gld. dobilo se je takrat lepo kravo, danes se dobi za 80 kron komaj pol kilograma masti.

Seveda se mora poznati v foliki meri zmanjšana vrednost denarja tudi pri vpisih v trgovski register. Leta 1862 je imel zakonodajalec zahtevajoč za uporabo navedenih določb trgovskega zakona, torej tudi za vpis v trgovski register, plačevanje pridobnine v gorenjih zneskih, v mislih pač druge trgovce, kakor pa spadajo v ta krog trgovci dandanes. Koliko trgovcev je danes n. pr. v Ljubljani, ki jim ni predpisana pridobnina vsaj v znesku 80 kron?

Tako imamo danes vse polno popolnih trgovcev, kakor se imenujejo namreč oni, pri katerih je že uporabljati § 7 cit. zak. in nasproti kojemu se imenujejo manjši trgovci nepopolni trgovci. Vse trgovce, glede kojih naznani davčno oblastvo sodišču, da plačujejo v § 7 zahtevano pridobnino, mora sodišče pozvati, da priglase svojo tvrdko za vpis v trgovski register in posledica tega je, da so vpisane v register le tvrdke, pri kojih v izpolnjevanju predpisov trgovskega zakona za-

devajočih trgovske knjige in prokuriste ne more biti niti govora.

Tako greš danes v Ljubljani n. pr. »za Škofijo«, kjer prodajajo razno sadje, ali pa na sosedni stojnici vabeče klobasice, pokalice i. dr. Ko ti prodajalka nudi te dobrote, že ne veš, če ni to morebiti že imetelja v trgovski register vpisane tvrdke, ali pa če ni možakar, ki lovi iz kotlička ravnokar zavrele klobasice, nje v register vpisani prokurist? — Nehote se ozreš po trgovskih knjigah in tvrdke, vendar jih pa ne opažiš; morebiti jih imajo pod klopjo!

Pa naj govorimo zopet resno. — Vsakdo bo priznal, da se je denarna vrednost od leta 1862 pa do danes tako spremenila, da višina v § 7 cit. zak. predpisane pridobnine več ne more veljati. Pri nas se pa za to nihče ne zmeni.

Da se kolikor toliko zabranjuje trgovski registervpisov tvrdk trgovcev, ki nikakor ne spadajo med polne trgovce in ki se vpisa še zaradi ž njim zvezanih stroškov na vso moč tudi sami branijo, porabilo je trgovsko sodišče priliko, ki mu jo je nudil razglas delegacije ministrstva financ z dne 17. nov. 1920 štev. 1229/1, glasom kojega se je pridobnina določena za leto 1919 zvišala za leto 1920 na štirikratni iznos.

Od tedaj naprej zahteva sodišče prijavo tvrdk za vpis v trgovski register za kraje z več kot 10.000 prebivalci šele, kadar iznaša pridobnina vsaj 320 kron in za manjše kraje, kadar presega 200 kron. Pri tem se nočemo spuščati v rešitev vprašanja, če se sme sodišče držati teh zneskov tudi v slučajih, ko trgovec sam želi vpis v trgovski register.

(Dalje prih.)

Dobre jedi se vsak veseli.

Zato kuhajte »PEKATETE«. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

K. Tiefengruber:

Riž v predelavi do trgovskega blaga.

Riž se prišteva najvažnejšim, in po celem svetu najbolj razširjenim živlenskimi potrebščinam. Znatnemu delu človeštva služi riž sploh kot glavna hrana.

Riž je v Aziji doma in sicer se smatra južni del obširne Kitajske za njegovo ožjo domovino, od koder je razširitev riža zasledovati po ostalih delih sveta, osobito po Evropi in Ameriki. Glavna produkcija riža se vrši danes po južni Karolini severoameriških držav, v Spaniji in Zgornji Italiji; seveda ostane še vedno Azija dobavitelj za pretežno večino svetovne potrebe.

Riž je izrečno tropična rastlina, ki zahteva za razvoj izvredno toplega podnebja in mnogo vlage.

Minimum početne povprečne temperature je 29 stopinj, ki je za pridelok riža še dopustna.

Način obdelavanja je v raznih krajih različen, skrbeti je treba da se rastlina obilo zaliva, ko pa začne riž zoreti, zahteva zopet suhe zemlje.

Žetev se vrši na isti način, kakor pri žitu. Po žetvi se začne za riž še le njegovo obdelovanje kot trgovsko blago; v glavnem je treba paziti, da se zrna ne zdrobijo, in da ostanejo v prvotni obliki.

Riž se izmlati s posebnimi stroji, ki zrna tudi že očistijo od klasja, slame ter drugih smeti.

V tem stanu pride riž v tovarne, ki se bavijo z lupljenjem in likanjem zrna, kakor ga najdemo za konsum pripravljenega na trg.

V prvi vrsti se blago v avtomatičnih pripravah loči na količine po velikosti zrnov. Jako zanimivo je delovanje strojev, ki riž čistijo od vseh še na njem se nahajajočih priveskov; večinoma se zgodi to z močno sapo, ki vleče nase te stvari, ali z vetrom, da jih odpiha, deloma

se tudi v sučečih se rešetih čisti riž, ki ga imenujejo v tej obliki »Paddy«.

Za lušenje Paddy - riža ki predstavlja že trgovsko blago — seveda samo za kupčije na debelo — se je razvila po srednji Evropi, popolnoma neodvisna od pridelovalnega ozemlja, nova industrija, ki proizvaja iz polizdelka najfinejšo robo, kar jo je znane po skupnim nazivem »riž«.

Lupilni stroji so dovršeni umotvori, ki delujejo s čarobno preciznostjo. Ne samo da olušijo zrna s čudovito natančnostjo, njih konstrukcija je v glavnem tako urejena, da se riž ne drobi, oziroma, da se slučajni zdrob ne zgubi, ampak od dobrega blaga izloči, ker se le ta zopet posebej porabi.

Lupine odsesa zrak od zrnov, ki zapustijo potem očiščena stroj.

Riž je sedaj za človeški užitek popolnoma primeren, kar se ž njim še v nadalje zgodi, služi samo reklami, ki se v trgovski tekmi poluradi, da blagu kolikor mogoče vabljivo zunanjo obliko.

V splošnem imenujemo nadaljno obdelovanje riža v to svrhu »polžlahtovanje«; v to vrsto spada likanje zrnov. V posebnih strojih se riž spretno ogleda, po potrebi se pri tej proceduri doda še nekaj neškodljivih barvne snovi, potem olja itd., samo da dobi blago lepše lice, brez da se užiti učinek kaj spremeni.

Predno zapusti riž končno obdelovalno tovarno, se še enkrat temeljito očisti od vseh ostankov zdroba in moke.

Če na rižu občudujemo njegovo izvanredno svetlobo, je zopet učinek v to svrhu izumljene manipulacije v posebnih pripravah, ki dajo blagu svetlo zunanost.

V izrabi rižnih odpadkov imamo zopet zaposlenih celo vrsto industrij. Približno četrtina vse količine Paddy-riža pride na lupine, ki se rabijo večinoma kot kurivo za parne stroje pri rižni obrti. Zmlete lupine dajo kot otrobi prav tečno živinsko krmo.

Pokvarjena zrna se zmeljejo v zdrob in moko, ki pride zopet v teh oblikah kot živež na trg, ali pa najde v drugih obrtih nadaljno izrabo.

V predstojeh vrsticah smo podali velikopotezno sliko o pridelavi enega izmed najbolj razširjenih trgovskih predmetov ter dokazali, da igra pri prometu v tem blagu zunanost skoraj odločilno vlogo.

In vendar ravno pri rižu ni zunanost, torej navidezna kakovost, odvisna od stvarne vrednosti blaga. Umljive bodo marsikateremu tudi cene, ki se zahtevajo in tudi plačajo za robo, ki se odlikuje z vabljivo zunanostjo, ki pa je samo uspeh umelne poplemenitve brez najmanjšega učinka na užito kakovost.

Riž, kakor ga uživajo v naravni obliki pridelovalni narodi, sicer nima mamljive bleščobe, pač pa je ravno tako tečna jed kakor dragoceni proizvodi moderne tehnike, po kateri se blago v kakovosti istinito ni prav nič zboljšalo ampak žalibože tako podražilo, da bo najpogostejšim slojem našega prebivalstva kot živež kmalu nedostopno.

Ne najdemo kmalu dokazilnejšega predmeta kakor pričujočo razpravo k vedno še veljavnemu pregovoru:

»Mundus vult decipi, ergo decipiatur.«

Zadružništvo v Ameriki.

Brošura, ki jo je ravnokar izdal Bureau of Labor Statistics, vsebuje jako zanimive podatke o razvoju konsumnih zadrug v Severnoameriških združenih državah. — Podatki brošure že na prvi pogled kažejo, da se je zadružno življenje začelo živahno razvijati tudi v združenih državah, zlasti med priselenci, ki prihajajo iz dežel, kjer je zadrugarstvo na visoko razviti stopinji.

Splošno se danes trdi, da se je začelo moderno zadrugarstvo leta 1844. na Angleškem, in sicer v mestu Rochdale, kjer so pod vplivom

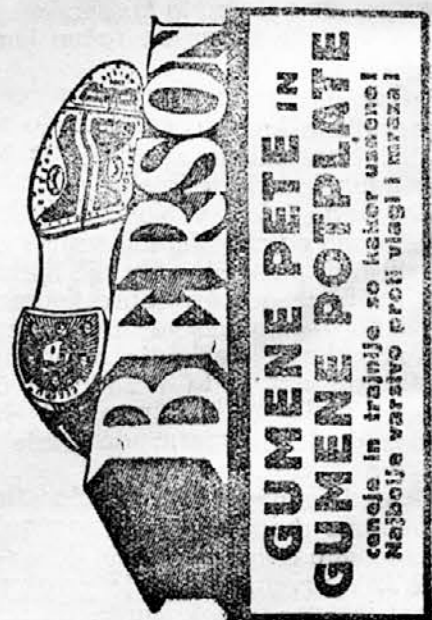
znanega socialnega refomatorja Roberta Ovena tamošnji tkalci organizirali društvo v od pomoč proti revščini, nezaposlenosti, slabi hrani in prežiranim cenam. Zadružniško gibanje je od tedaj oslalo značilno delavsko gibanje in se je kot tako razširilo po vsem svetu.

Istega leta se je po angleškem vzorcu organizirala zadruga v Bostonu, iz katere je pozneje nastala nekdanj mogočna New England Protective Union in po razpustu iste pa American Protective Union s sedemsto podružnicami. Mnogo drugih poizkusov se je napravilo; leta 1879, je radi slabe uprave propadla zadružna zveza »Sovereigns of Industry«, ki je imela prodajalnice ob vsej severno-vzhodni atlantski obali. Od tedaj do konca prejšnjega stoletja je zadružništvo životalilo, in le malo zadružnih prodajalnic se je preživelo. V zadnjih letih pa, zlasti pa po vojni, se je zopet oživelo zanimanje za vse vrste zadružništva.

Z izbruhom vojne so cene začele rasti. Plače so se sicer tudi povišale, toda ne v istem razmerju in ne za vse delavce. Pod pritiskom draginje so ljudje iskali od pomoči in zadružništvo se jim je zdelo najbolj obojajoče sredstvo. Uspehi zadružništva na Angleškem in po vsej Evropi, so plivali vzpodbujevalno. Tako je nastalo živahno gibanje za ustanavljanje konsumnih zadrug, ki so se vsepovsod organizirale. Mnogo izmed novih organizacij je sicer propadlo. Nekatere so bile ustanovljene, kjer ni bilo dosti prebivalstva, da bi jih podpiralo. Druge so postale žrtve raznih sleparjev, ki so zlorabljali obče zanimanje za zadružništvo in prodajali delnice za podjetja, ki so bila le navidezno zadruga. Mnogokrat je manjkalo potrebne izkušnje in trgovskega znanja. Zlasti pa je bilo leta 1920., ko so cene začele padati, jako usodno leto za mnogo zadrug, ki so imele zalogo, nakupljeno po višjih cenah. Tudi padanju cen sledeča perioda nezaposlenosti je izvanredno slabo vplivala na razvoj konsumnih zadrug; nezaposlenost pomenja za zadruga izgubo odjemalcev in prodajanje na kredit. Mnogo zadrug daje blago na kredit, ali ako se to preira, postane lahko pogubonosno, iz teh razlogov je tudi veliko zadrug propadlo.

Gori navedena brošura vsebuje študijo o 2000 raznih zadrugah, to je 90 odstotkov vseh konsumnih zadrug v združenih državah. Kakor povsod na svetu, tako se tudi v Združenih državah opaža, da velika mesta zaostajajo v razvoju zadružništva. Velikih zadrug kakoršne se najdejo v drugih deželah, je v združenih državah malo. Izmed 966 zadrug jih je le devet imelo čez 2000 zadrugnikov. Da je zadružništvo še mlado v tej deželi, dokazuje dejstvo da 70 odstotkov od vseh obstoječih konsumnih zadrug in dobra polovica vseh poljedelskih zadrug posluje še le pet let ali manj.

Med posebnimi najnovejšimi vrstami zadrug se navaja zadružne »boardino-house«, restavracije in stanovanjske zadruga.

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Zičnike in kovane žeblice izdeluje Prva železarska in železobitna družba v Kropi in Kamni gorici, ki dela z 70 HP in 285 delavci ter producira letno okrog 125 vagonov žeblic in verig ter prodaja kovane žeblice in verige doma in v inozemstvu, kakor v Nemčiji, Avstriji, Turčiji, Grčiji in Italiji.

Zičnike izdeluje Kranjska industrijska družba in sicer okrog 1400 vagonov žičnikov; Ivan Globočnik v Ljubljani je v stanju izdelati 300 vagonov žičnikov. Dalje jih dela Simon Pirc v Kropi z 8 delavci in Ivan Likar v Kamni gorici z 10 delavci, ki sta v stanju izdelati okrog 300 vagonov žičnikov letno.

Ključavnice in stavbeno okovje izdeluje tovarna v Kamniku s 300 delavci in z letno produkcijo v vrednosti 6.000.000 dinarjev. Izdelava 750 tisoč komadov ključavnic letno in okrog 300 vagonov raznega okovja za vrata in okna ter 50 vagonov pocinkane posode. Imajo stroj z 700 konjskimi silami. Poleg tega izdelujejo ključavničarske izdelke, Gotfrid Gradst, Celje; A. Bajcer vdova, v Mariboru in Josip Weibl v Ljubljani s 40 delavci.

Tehnice izdelujejo v Celju Ivan Rebek, gg. Uher in Schneider, g. Kraus v Slovenjem Gradcu in v Kropi. Vsi ti izdelajo okrog 700 mostnih tehnic letno in 200 navadnih tehnic ter dosedaj niti ne krijejo potrebe Slovenije. Ako se bo carina povečala, potem bodo v stanju kriti tudi naše potrebe.

Strojne izdelke izdelujejo: velika tovarna strojev v Ljubljani, ki izdeluje izvrstne turbine, kofle, rezarje, polnojarmerne za rezanje lesa, transmisije-prenosnike gonilne sile, razne druge struje za predelavo lesa itd., električne stroje in transformatorje. Ta tovarna ima izvrstno vodstvo. Poleg teh se nahajajo tudi manjše tovarne za popravilo strojev, kakor je tovarna g. Ernesta Eylerja v Mariboru s 15 delavci, K. R. Ježek v Mariboru s 20 delavci. V Mariboru se nahajata tudi velika tovarna za popravilo strojev in vagonov južne železnice.

Pluge in poljedelsko orodje izdelujejo in popravljajo vsi kovači v Sloveniji, med večjimi pa so Josip Pfeifer v Hočah pri Mariboru, ki izdelava letno okrog 400 poljedelskih strojev, A.S. Pogorelec, Struge pri Dobropolah itd.

Železne konstrukcije za mostove in rudnike izdeluje Stavbena družba v Mariboru, ki je v stanju izdelati največje železne mostove. V Mariboru se instalira tovarna »Kovina«, ki bo poleg kovinskih izdelkov in kablov izdelovala tudi železne, kovane in prešane izdelke.

V Kranj so se preselili puškarni iz Koroške. To koristno stroko dela je treba z vsemi silami podpirati.

Kakor vidimo je industrija železnih izdelkov v Sloveniji znatna, dala pa bi se še znatno razširila, radi tega ker je okrog 30.000 slovencev zaposlenih na Westfalskem, od katerih je polovica rudarjev, druga polovica pa so kovinski delavci, ki bi se dali uporabiti za razširjenje obstoječe in osnivanje kakršnekoli nove železne industrije. To kar je povedano za Slovenijo, velja tudi za kateri koli drugi kraj naše države, ker bi se ti izurjeni Slovenci dali povsod z uspehom porabiti. Dala bi se osnovati nova podjetja, ker je dovolj poceni premoga in poceni električne sile ter tudi zadostne in voljne delavne sile na razpolago.

Kot nova vrsta industrije bi se imela uvesti: izdelava verig, izdelava kljukic, netov, vijakov in matic, razne izdelave iz pločevine ter izdelava železne galanterije, izdelava posode iz letnega železa, nožarski izdelki in izdelava raznih sekal, kakor nožev, nožnic in rezil za kateri si bodi obrt in industrijo. izdelava gumbov in raznih zaponk iz želez-

ne in medeninske žice in pločevine, izdelava stremen, ostrog in priprežnega okovja za uzde, komate in sedla, izdelave temperovih litin, izdelava orodja, izdelava liv itd.

Od obstoječih podjetij bi bilo treba razširiti izdelavo vlitih predmetov iz železa in jekla, izdelavo poljedelskega orodja, opreme in pa strojev, izdelavo strojev ter izdelavo ključavničarskih in kovaških izdelkov in izdelavo tehnic in meril.

V svrhu ojačenja obstoječe in pa upeljave nove industrije bi bilo treba železne izdelke carinsko zaščititi, ker so železni izdelki v naši tarifi najmanj obremenjeni. Kakor je na eni strani potrebno podpirati to snovanje železne industrije z državnimi in občinskimi naročili najakrvičnejše, tako je treba tudi v Sloveniji v Trzinu osnovati šolo za strojno kovaštvo (orodje in podobno) in za strojno izdelavo nožarskih izdelkov, kakor nožev in rezil, da bi se ta izvredno koristna stroka pri nas čimprej upeljala.

91. Železna industrija v Srbiji.

V Srbiji je obstojala do osemdesetih let v Vlasinji izdelava železa iz rude, ki se je dobivala pri pranju zemlje s pomočjo vode, ki je bila napeljana iz Vlasinje. To rudo so topili v primitivnih pečeh ob reki z mehaničnimi mehi. Dobljeno železo se je varilo v samokovih, ki so se nahajali ob rekah, ki izvirajo iz Vlasinje. Dobljeno železo je bilo izvrstne kvalitete, toda bilo je drago in vsled tega je ta industrija propadla, kakor hitro je prišla v slik s širšo konkurenco. V teh letih so propadle tudi peči in samokovi. Od te cele industrije v Vlasinskem okraju so ostali samo cigani kot kovači za konjske žeblice v Vranji, Surdulici in Jelašnici, ki jih izdelujejo v razmeroma znatnih količinah. Ker se pa nahajajo v naši državi ugodnejša ležišča železne rude, ni verjetno, da bi se kmalu pričelo z izkoriščanjem rude na Vlasinji.

V Srbiji se nahajajo znatna železna rudišča na Kopaoniku, manjša pa v Venčacu. Za izkoriščanje rudišč na Kopaoniku pa bi bilo najprej treba, da se zgradi železniška proga Kraljevo - Raška - Mitrovica. Ko se bo ta proga zgradila, se bo tudi lahko začelo z izkoriščanjem teh rudišč. Do te dobe pa bi morala država izvršiti potrebno raziskovanje glede razsežnosti in jakosti teh rudišč. Predpogoj za boljše možnost izkoriščanja tega rudišča je, da se najde v bližini črni premog, kakor tudi, da se dobijo znatne količine vodnih sil z izkoriščanjem reke Ibra, Studenice in Jošanice. — Okrog Kopaonika se bo enkrat razvila velika železna industrija.

(Dalje prihodnjič.)

Janko Lavrič — Strasbourg.

Hmeljske cene.

Po par letih dobrih hmeljskih cen so doživeli slovenski hmeljarji to sezijo silno razočaranje: namesto pričakovanih tri- do štiristo kron so dobili povprečno komaj sedemdeset do sto kron za kilogram, kar ne krije niti produkcijskih stroškov. — Zadnje tedne se cene sicer dvigajo, a to je sedaj za večino prepozno; tudi je dvomi, da pridejo na pričakovano višino.

To leto bolj kot kdaj se vsiljuje vprašanje, zakaj je češki, zlasti žateški hmelj vedno toliko dražji od našega? Ali je res, da je toliko boljše od slovenskega?

Pri svojih obiskih hmeljskih trgovcev na francoskih in belgijskih tržiščih in pri obiskih pivovarn v Jugoslaviji, Avstriji, Franciji in Belgiji sem imel dosti prilike proučevati to zanimivo vprašanje. V tem članku dajem kratek pregled svojih opazovanj in zaključke, h katerim sem prišel.

Kot najvažnejši rezultat svojih opazovanj pribijem sledeče: po mnenju mnogih starih hmeljskih trgovcev v inozemstvu se posamezne partije našega slovenskega hmelja enake povprečnemu žateškemu,

včasih celo boljše od njega, kljub temu pa plačajo za žateškega raje 30 in več odstotkov višje cene kakor za našega in to radi tega, ker zahtevajo pivovarnari po starih tradicijah žateški hmelj z uradnim certifikatom. Enako pohvalno sodbo sem našel pri par pivovarnarijih, ki niso imeli tradicionalnih predsodkov, vendar je takih, deloma po naši krivdi, žal še zelo malo. Drugi vzroki, da kupi inozemski trgovec raje žateški hmelj od našega, so stare trgovske zveze s češkimi dobavitelji, na katere se lahko tako glede dobave kakor tudi glede kakovosti zanesejo, nadalje stalne zaloge češkega hmelja v vseh važnejših hmeljskih tržiščih.

Ta hvala našega hmelja seveda ne velja za ves naš hmelj, nego samo za nekatere izbrane partije, dokaz pa je, da imamo vse predpogoje, da dosežemo s sistematičnim delom tudi v splošnem češki pridelek. Čehi so si prigodili svojo kakovost v desetletja trajajočem skrbnem izbiranju sadežev, s poskusi in študijami; vsega tega treba še v večji meri našemu hmeljarstvu. Roko v roki s producenti so delali trgovci, tako da so dosegli skoro nekak monopol za fin hmelj. Ker imamo mi iste predpogoje kakor Čehi, moremo in moramo v skupnem delu med producenti in trgovci doseči tudi iste rezultate v ceni.

Hmelarsko društvo v Zalcu je storilo v tem oziru vse kar mu je bilo v okviru njegovih skromnih sredstev mogoče. V interesu vsega hmeljarstva, zlasti za veleprocente in trgovce, bi bilo zvišati dohodke Hmeljarskega društva, najenostavnije s povišanjem članarin, ki bi se morala odmerjati v razmerju pridelka vsacega člana, ker ima tudi vsak član v istem razmerju koristi od društva. Šele potem bi to prepotrebno društvo lahko delalo po češkem vzorcu.

Če hočemo doseči višje cene, moramo delati na to, da nastane po našem hmelju večje povpraševanje. Vpeljali ga moramo v inozemske pivovarne pod svojim pravim slovenskim imenom. Dokler pivovarnari ne bodo zahtevali izrecno »slovenski hmelj«, kakor sedaj zahtevajo žateškega in dokler naš hmelj ne bo imel certifikatov, da je res slovenski, ne bo nikoli dosegel one cene, ki jo zasluži po svoji kakovosti. Doseči pravo višino cen na svetovnem trgu, to je naloga našega domačega trgovstva. Ta naloga ni lahka, trgovec se mora boriti zlasti proti starim pivovarniškim tradicijam in proti izbornemu češkemu trgovskemu in tehničnemu aparatu.

Omenjam še, da tudi pri končni prireditvi hmelja za izvoz še nismo na višku. Zelo priporočljivo bi bilo, da se angažira strokovnjak iz Češke. Od tujih hmeljskih tvrdk se tega ne bomo lahko naučili, kajti te odvažajo naš hmelj če le mogoče v originalnih balah producentov, kljub višjim transportnim stroškom, samo da ga doma brez naše navzočnosti preberejo, rešetajo, sortirajo, mešajo, konservirajo itd.

Ko je hmelj v svoji zadnji končnoveljavi obliki pripravljen za izvoz, pride najtežje delo, to je prodaja po cenah, ki jih zasluži po svoji kakovosti. Do sedaj se je prodajal žal vedno pod to ceno. Prvi in glavni vzrok temu je, kakor že omenjeno, stoletna pivovarniška tradicija, da je žateški hmelj najboljši. Pivovarnar veruje v splošnem raje certifikatu, kakor svojim očem in svojemu vonju. V boju proti tem tradicijam je doseglo par slovenskih tvrdk že prav lepe uspehe, tako v Avstriji, Italiji, Franciji in Belgiji. To je pa bilo žal mogoče le z našimi nižjimi cenami. Ker pa pivovarnari ne menjajo radi svojih dobaviteljev, pomeni vsaka na novo pridobljena pivovarna pri skrbni postrežbi dolgotrajen, če ne stalen in avtomatično rastoč uspeh. Le s takim vstrajnim delom se bo vpeljal naš hmelj pod svojim pravim imenom, pivovarnari bodo začeli zahtevati »slovenski hmelj«, povpraševanje po »slovenskem hmelju«

bo rastlo, vsled česar bodo morale rasti tudi cene, dokler ne pridejo do zaslužene višine. Da se pa pod našim imenom ne bo prodajal manjvredni hmelj drugega izvora, moramo svoj pridelek ščititi po češkem vzorcu s certifikati. Ker pa tuji trgovci seveda niso interesirani, da se vpelje slovenska znamka, še manj pa, da se ta ščiti s certifikati, je to naloga našega domačega trgovstva, katerega treba v tem delu podpirati, zlasti z dobrim pridelkom.

Pri mojih obiskih se mi je nešteto krat stavilo vprašanje, če imamo za svoj hmelj tudi certifikate, kakor Čehi, Nemci, Belgijci. Pivovarnari so silno nezaupljivi, navajeni so na certifikate, hmelj brez certifikatov se jim zdi že vnaprej nezanesljiv, kajti po starih tradicijah ima vsak fin hmelj certifikat. Tej splošni želji bo treba vsekakor takoj ustreči, kar bo največ v našem lastnem interesu. Vsak certifikat bo tvoril ob enem tudi propagandni list za naš hmelj in to tem uspešneje, čim bolj se bo pazilo pri izstavljanju certifikatov na kakovost — slab hmelj seveda ne sme dobiti certifikata — in čim okusneje bo certifikat izdelan. Ti certifikati bi lahko tvorili za Hmeljarno in Hmeljarsko društvo nov vir dohodkov.

Ko bosta naš domači trgovec in producent dosegla češko predpodo, bomo tudi dosegli svoj cilj, to je enako ceno za enako blago.

Izvoz in uvoz.

Svoboden izvoz živine iz Rumunije. Rumunska vlada je sklenila, da se s 1. junijem zopet dovoli svoboden izvoz živine.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Prodaja svile iz državnih svilarn. Dne 16. t. m. se je vršila v Pančevu licitacija svile iz državnih tvornic v Pančevu in Novem Sadu. En kilogram svile se je prodal po 106 švicarskih frankov. Čisti dobiček države bo znašal pri tem 7 milijonov dinarjev.

Podpis avstrijsko - italijanske trgovinske pogodbe. 28. aprila je bila podpisana v palači Chiggi avstrijsko-italijanska trgovinska pogodba. Za Italijo se je udeležil svečanega akta ministrski predsednik Mussolini, za Avstrijo pa poslanik Kwiatkowski, ki pa sta mu prisostvovala sekc. šefa dr. Schüller in dr. Mörtl.

Industrija.

Tovarna za strojno izdelavo čipk in gardin. Inozemsko industrijsko podjetje se zanima za ustanovitev tovarne za strojno izdelavo čipk in gardin v Sloveniji, ki se doslej pri nas ne izdelujejo. Naslov tvrdke in podrobnejše informacije so interesantom, ki bi se želeli soudeležiti snovanja takega podjetja, na vpogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Četrta tovarna za vagone v Jugoslaviji. Kakor poročajo iz Beograda je ministrski svet dovolil koncesijo neki francosko-belgijski družbi za zgradbo tovarne vagonov in lokomotiv v Smederevu. Država se je obvezala dajati tej tovarni mesečno 200 vagonov v reparaturo.

Mariborski parni mlin zopet v obratu. Kakor smo svojodobno poročali, je meseca februarja lanskega leta do tal pogorel v Mariboru znani parni mlin tvrdke Franc in sinovi. Z zgradbo novega posloja se je pričelo že lansko spomlad in je bila zgradba pred kratkim dograjena in mlin moderno opremljen. Gradbeni stroški so znašali nad 70 milijonov kron. Novi parni mlin je že v obratu.

Carina.

Dohodki glavnih carinarnic v prvi dekadli t. m. so znašali 33.867.763 Din. Največje dohodke so imele carinarnice v naslednjih krajih: Zagreb 5.324.546 dinarjev, Beograd 3.317.216 Din, Ljubljana 3.276.535 Din, Maribor 2.601.477 dinarjev, Skopje 1.654.270 Din, Novi Sad 1.651.389 Din, Subotica 1.578.318 dinarjev, Rakek 1.490.932 Din, Split

1.394.874 Din, Sarajevo 1.290.540 Din, Sisak 1.229.264 Din, Jesenice 1.107.984 dinarjev itd. Skupaj od 1. avgusta do 10. 1. m. znašajo dohodki glavnih carinarnic 982.796.102 Din.

Zlati carinski nadavek v Nemčiji znaša od 2. do 8. maja 551.900% (prej 502 tisoč 900%).

Carinska šola v Beogradu se odprla 1. maja. To šolo bodo morali posečati vsi mlajši carinski uradniki, da se izpopolnijo.

Denarstvo.

Državni kurz tujemu denarju za mesec maj je dolčen sledeče: napoleon-dor 336 Din, zlata turška lira 413 Din, angleški funt 442 Din, dolar 95 Din, 100 franc. frankov 631 Din, 100 švic. frankov 1750 Din, 100 drahem 112 Din, 100 lir 470 Din, 100 mark 0.37 Din, 100 čsl. K 283 Din, 100 o. K 1.90 Din, 100 lei 45 Din, 100 bolg. levov 72 Din, 100 peset 1.458 Din, 100 hol. goldinarjev 3.724 Din, 100 danskih kron 1.798 Din, 100 a. kron 0.13 Din, 100 poljskih mark 0.23 Din. — Po teh kurzi se bo vršil tudi obračun glede prisilniških prisiljbin.

Češkoslovaški zakon za zaščito valute. Češkoslovaška vlada je dne 23. marca predložila senatu načrt zakona o zaščiti češkoslovaške valute. Zakon predvideva stroge kazni z one, ki špekulirajo s tujimi plačilnimi sredstvi, in z one, ki škodujejo domači valuti.

Zlata parileta v Avstriji znaša od 30. aprila do 6. maja 14.400 aK.

Davki.

Priredba dohodnine in rentnine za leto 1922 za davčne okraje Maribor (okolica), Slov. Bistrica in Sv. Lenart je izvršena. Davčni zavezanci lahko dohitene odmerne izkaze vpogledajo v času od 1. do 15. maja 1923 pri občinskem uradu svojega stalnega bivališča, ali pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, Slov. Bistrici in pri Sv. Lenartu. Predpiši dohodnine in rentnine za leto 1922, onim zavezancem, ki v 15 dneh po preteku vpoglednega roka, to je do vseh 30. maja 1923 ne vložijo priziva ali priložbe pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, pošlanoje pravoveljavni. Glede kolkovanja prošeni, prizivov in priložb se opozarja na sledeče: 1.) Prošnje za naznanilo odmerne podlage so podvržene kolku za 3 Din. 1.) Prošnje za naznanilo odmerne podlage, v katerih se hkrati prijavi priziv so podvržene kolku 10 Din. 3.) Naknadna prizivna izvajanja k že prijavljenim, a še ne izpeljanim prizivom so podvržena kolku 3 Din. 4.) Prizivi proti dohodnini in priložbe proti rentnini so podvrženi kolku 10 Din.

Promet.

Poletni vozni red. Novi vozni red slopi v veljavo dne 1. junija. Dne 2. maja se vrši v Sarajevu konferenca zastopnikov železniških uprav v to svrhu. Med drugimi bo uveden tudi brzovlak Zagreb — Karlovac — Novo meslo — Ljubljana — Jesenice. V Karlovcu bo imel vlak zvezo na Reko.

Prometne izpremembe. Sprejemanje vsakovrstne robe za Bosanski Brod Savska obala je do nadaljnjega ukinjeno. Ze sprejele in medpolne pošiljke se stavijo pošiljateljcem na razpolaganje. Sprejemanje in odpošiljanje vsakovrstnega lesa v vozovnih nakladah iz Jugoslavije za Italijo v prehodu preko Rakke — Poslojne je radi velikih tovarnih zaostankov pričenši od 30. aprila 1923 do nadaljnjega ukinjeno. Do vključno 28. aprila 1923 sprejele pošiljke lahko iztečejo.

Konferenca za ureditev prometa. V svrhu ureditve vprašanja novega voznega reda od 1. junija dalje, zlasti glede zvez in direktnih voz med posameznimi železniškimi direkcijami se je vršila dne 2. maja v Sarajevu konferenca delegatov ministrstva saobračaja.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Ribnici. Vabilo na redni občni zbor gremija trgovcev, kateri se vrši v nedeljo, dne 6. maja 1923 ob 2. uri popoldne v salonu A. Podboj »Pri Cenclu« v Ribnici, s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev občnega zbora in pozdrav načelnstva. 2. Računski zaključek za leto 1922. 3. Poročilo računskih preglednikov. 4. Gremijalni proračun za leto 1923. 5. Poročilo zveznega tajnika g. Mohoriča iz Ljubljane in 6. Slučajnosti. Ker bo zborovanje zelo važnega pomena, prosi gremij za polnoštevilno udeležbo. Ribnica, dne 27. aprila 1923. Gremij trgovcev za sodni okraj Ribnica in Velkaloka s sedežem v Ribnici. Načelnik.

Dobava, prodaja.

Dobava sanitetnega materiala. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 12. maja l. l. ofertalna licitacija glede dobave sanitetnega materiala. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava materiala. V pisarni uprave smodnišnice v Kamniku se vrši dne 11. maja l. l. ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave 300 kg rumenega dekstrina, 100 kg navadnega mila (Zlatorog ali Gazela), 50 kg črne barve suhe (Rebenschwartz), 100 komadov rižnoslamnatih meler št. 4, 50 komadov

meler od morske trave (evnt. ščelin) dolžine 31 cm, 50 komadov omel od morske trave (evnt. ščelin, Mühlwischel) dolžine 33 cm. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava raznega materiala. Pri glavni direkciji državnega posestva Belje v Kneževem se vrši 15. maja l. l. ofertalna licitacija glede dobave raznega materiala (strojnega olja in masti, krtačarskih izdelkov, koksa, kemičnih izdelkov, mineralij in barv, lepenke, gumijastih izdelkov, železne žice, verig in žebeljev, orodja, izdelkov iz bombaževine in plaina, lesa, strojev itd.) za sladkorno tovarno na Branjinem Vrhu. — Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava mesa. V intendanci komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu se bo vršila dne 5. maja l. l. ob 10. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave mesa za garnizijo Karlovac. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava žičnikov in plomb. V pisarni smodnišnice v Kamniku se vrši dne 14. maja l. l. ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave 600 kg železnih žičnikov št. 20/45 in 10.000 komadov pločelinaških plomb 15 mm. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Književnost.

M. Humek: Praktični sadjar. Zbirka najvažnejših sadjarskih naukov pojasnjena s 25 barvanimi prilogi in 92 slikami v tekstu. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena vezani knjigi 120 Din. Ta knjiga obsega 409 strani. Nje zelo okusna in smotrna oprema je za današnje razmere naravnost sijajna. Lepe barvane podobe so poklicane širili prepotrebno spoznavanje sadnih vrst in škodljivcev sadnega drevja. Slike v tekstu pojasnjujejo pa tako izrazito zlate nauke, da se že kar na pogled razumejo. Vsebinsko obsega vse, kar je treba vedeti za umno pridelovanje sadja; torej je to popolna knjiga v tej zadevi. Širokovni list »Slovenski sadjar« ima že od početka sem več tisočev prijateljev med sadjarji. Oni dobro poznajo njega idealne namene in praktično vrednost ter pravilno cenijo zaslužnenga ustanovitelja in urednika, ki je obenem izdajatelj te knjige. Tem ni treba hvaliti knjige, ker zadostuje že opazka, da vsebuje ona srečno v celoto sestavljeno od izdajatelja izpopol-

njeno zbirko člankov omenjenega lista. Po teh tisočih poznavalcih se naj knjiga naprej priporoča, da služi svojemu lepemu namenu za splošno povzdigo sadjarstva Slovenije. Na čim višjo stopnjo se lo spravi, toliko bolj bode zaslovelo, toliko več koristi bo imel posameznik in celota našega narodnega gospodarstva. Dobri nauki na dobrih tleh s svojo plodnostjo so visoka, zdrava valuta, so več vredni kot mrlva kovina, čisto zlato.

Razno.

Jugoslovansko - madžarska trgovinska zbornica. Savez trgovcev v Subotici je sklenil pričeti z akcijo za osnovevanje jugoslovansko - madžarske trgovine v Budimpešti ter s podružnicama v Zagrebu in Subotici.

Poštovanje češkoslovaških industrijalcev in trgovcev v Jugoslaviji. Češkoslovaško - jugoslovansko gospodarsko združenje v Pragi priredi v drugi polovici meseca septembra l. l. društveno poštovanje v Jugoslaviji. Poštovanje bo trajalo 15 dni in si bodo izleniki ogledali vse važnejše industrijske centre naše države.

Pogajanja o trgovinski pogodbi med Madžarsko in Italijo se pričnejo v najkrajšem času. Madžarska vlada že zbira tozadevni material.

Tržna poročila.

Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 455 Din, ječmen 320 Din, oves 290 Din, Subotica 290 Din, koruza 257.50 — 262.50 Din, pšenična moka štev. 0 670 — 690 Din, št. 2 650 Din, štev. 6 595 Din, št. 7 450 Din, mekinje 155 Din. — Tendence mirna.

Mariborsko sejmsko poročilo. — Na svinjski sejm dne 20. aprila 1923 so bile sledeče cene: Mladi prašiči od 5 do 6 tednov stari kom. 700 — 1000, 7 do 9 tednov 1200 — 1400, 3 do 4 mesece 1800 — 2600, 5 do 7 mesecev 3500 — 4200, 8 do 10 mesecev 4600 — 5400 kron. Koze komad 700 in kozlički 300 — 400 kron.

Živina: Cene se držijo trdno, ponekod že naraščajo. Živine ne pride preobilo na tržišča. Tudi v Avstriji se cene dvigajo, dočim so v Čehoslovski nekoliko padle. Na sobotnem zagrebškem sejmju je bilo zelo malo živine, ker se je dan poprej vršil letni sejm. Cene za kg živine teče v Din so bile: boljše bosanske buše 12.50 — 13, slabe za klobase 10 — 11, telela I. 17.50 — 18.50, II. 16.50 — 17.50, sremške svinje boljše okoli 27.50, slabše 23 do 24.50. — V Avstriji so notirali voli: 12 do 15 tisoč, krave in biki 11 — 14 tisoč, mršava goveda 6 — 10 tisoč, svinje debele 24 — 27 tisoč, mršave 25 tisoč avstrijskih kron za kg.

Jajca: Cene v inozemstvu so popustile radi obilnih dovozov, kar je na domači trg le malo uplivalo. Prošli teden je bila povprečna cena v naši državi okoli 1.20 Din za komad.

Krna: Na sobotnem zagrebškem trgu se je tržilo seno po 162.50 175 Din za 100 kg.

P. n.

Vljudno naznanjam, da sem preselil svojo trgovino z mešanim blagom, delikatesami ter zajtrkovalnico iz dosedanjih prostorov

na Sv. Petra cesto 34 (dvorišče)

Priporočam se za nadaljno cenjeno naklonjenost ter beležim z odličnim spoštovanjem

T. Mencinger.

Oglašajte v
Trgovskem listu

RAZPRODAM

Vulkan kose

dobro sortirane velikosti, od 50 do 90 cm dolge, po jako ugodni ceni. — Nudim APARATE namesto klepanja in brusenja kos.

Edino zastopstvo za celo Jugoslavijo: **IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko**

GUMIJASTE TRAKOVE

za cepljenje trt priporoča

tvrdka Ign. Vok, Ljubljana, Sodna ulica 7

Podružnica Novo mesto, Glavni trg 73

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. Na veliko in malo!

Tovarna pralnega in dišečega mila
DIURKOVIĆ, RISTIĆ & KOMP.

Osnovljena 1830. leta. (preje Gliša Janković in sin) Obnovljena 1897. leta.

KRUŠEVAC

Obvešča cenj. kupce, da izloži na Zagrebačkom Zboru od 22. do 31. aprila l. l. na ogled vse vrste dišečega in pralnega mila v

INDUSTRIJSKEM ODELENJU, SKUPINA XIII., br. 155.

Sprejemanje naročil se vrši vsak dan,

do dokler traja sejm, na sejišču. ::